

เอกสารวันพยาบาลสากล 2560

Nurses: A Voice to Lead

Achieving the Sustainable Development Goals

พยาบาล: เสียงแห่งพลัง นำความสำเร็จสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทนำ

เราคงเคยได้ยินคำกล่าวของท่านมหาดมะ คานธี ที่ว่า “จงเป็นความเปลี่ยนแปลง อย่างที่คุณอยากเห็นในโลกนี้” ในขณะที่มันปลูกเร้าความรู้สึกของเราในทางที่ดี แต่เราก็มักถูกทำให้รู้สึกผิดว่า ยังไม่ได้ทำในส่วนที่เราสมควรจะทำ แต่ด้วยความเป็นวิชาชีพ พยาบาลเราได้เสียสละช่วยเหลือผู้อื่นวันแล้ววันเล่า เรา มักถูกมองว่า เป็นนางฟ้า เป็นแบบอย่าง เป็นคนใจดี เป็นผู้ให้ และดูแลผู้อื่น ถ้าอย่างนั้นเราจะต้องทำอะไร มากกว่านี้อีกหรือ?

ในปีนี้สภาการพยาบาลระหว่างประเทศ (International Council of Nurses-ICN) ได้กำหนดคำขวัญ วันพยาบาลสากล ปี 2560 ว่า “Nurses: A Voice to Lead Achieving the Sustainable Development Goals” ซึ่งสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ได้แปลเป็นภาษาไทยว่า “พยาบาล: เสียงแห่งพลัง นำความสำเร็จสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” แสดงว่า ICN ต้องการให้พยาบาลทำมากกว่านี้อีกหรือ พยาบาลถูกคาดหวังว่าจะต้องออกไปแก้ปัญหาทั้งหมดของโลกนี้หรือ ในขณะที่พยาบาลทำงานหนัก แต่ได้รับค่าตอบแทน น้อย ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรไม่เพียงพอ และรู้สึกเหนื่อยล้า

คำตอบง่าย ๆ ก็คือ คุณได้ทำได้อยู่แล้ว แต่คุณอาจไม่ได้ตระหนักเลยว่า สิ่งที่คุณได้ทำนั้น ได้ช่วยทำให้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (The Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาตินั้นประสบความสำเร็จ นั่นคือ เหตุผลที่เรากำหนดคำขวัญนี้ เพื่อฉลองความสำเร็จ ทั้งนี้ เว็บไซต์ คู่มือประชาสัมพันธ์ วิดีโอ และสื่อสังคมออนไลน์ ที่ ICN ได้จัดทำขึ้นนี้ จะช่วยทำให้คุณเข้าใจว่า SDGs คืออะไร สำคัญอย่างไร และคุณ รวมทั้งพยาบาลอีกหลายล้านคนจากทั่วโลก ได้มีส่วนช่วยให้เป้าหมายนี้สำเร็จได้อย่างไร และได้ทำให้ประชาชนหลายพันล้านคนทั่วโลกมีสุขภาพดีขึ้นได้อย่างไร

ข้างนอกเป็นโลกที่เราความรู้สึก ทุกวันมีสิ่งที่ไม่ถูกต้องเกิดขึ้น และหากเราจำเป็นต้องต่อสู้ กับสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เราจะต้องซึ้งน้ำหนักร หรือวัดกำลังกับมันให้ได้ ภาวะผู้นำเป็นการเรียนรู้ว่า เราจะต่อสู้อย่างไรจึงจะได้ผล

คุณจะเป็นผู้นำที่มีเหตุมีผลไม่ได้ หากคุณไม่มีสัญชาตญาณที่จะบอกว่า

“นี่เป็นสิ่งที่ฉันจะต้องทำ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง”

Maria Salmon, Former Chief Nursing, US Department of Health and Human Services

มีตัวอย่างของพยาบาลจำนวนมาก ที่ทำงานหนักเพื่อช่วยพัฒนาชีวิตของประชาชน ชีวิตของเขาอาจไม่มีใครรู้ ไม่มีใครยกย่อง ในวันพยาบาลสากลปีนี้ เราจึงต้องการเฉลิมฉลองเรื่องราวชีวิต และผลงานของเขา เหล่านั้น เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ สำหรับพวกเราทุกคนให้ลุกขึ้นมาแสดงให้โลกเห็นว่า พยาบาลมีอิทธิพลต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา ในการทำให้ประชากรโลกนี้มีสุขภาพดีขึ้น

โลกนี้มีความไม่เท่าเทียมกัน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีส่วนอย่างมากในการพัฒนาชีวิตของคนนับล้านทั่วโลก แต่ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน คนที่มีสุขภาพดี และคนที่เจ็บป่วย คนที่มีการศึกษาสูง และการศึกษาน้อย ก็ยังกว้างขึ้นเรื่อยๆ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมุ่งที่จะจัดการกับความไม่เท่าเทียมกัน ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศต่างๆ และภายในประเทศ ขณะนี้เป็นที่ยอมรับแล้วว่า ปัจจัยด้านสังคม เช่น การศึกษา สถานภาพการจ้างงาน ระดับของรายได้ เพศสภาพ และกลุ่มชาติพันธุ์ มีอิทธิพลโดยตรงต่อสุขภาพของบุคคล

ให้เราพิจารณาตัวอย่างจากอายุขัยเฉลี่ย: องค์การอนามัยโลกรายงานว่า อายุขัยเฉลี่ยสูงสุด และต่ำสุดของประชาชน ระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก แตกต่างกันถึง 35 ปี และแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็มีความแตกต่าง ระหว่างคนรวย คนจน มากขึ้น ยิ่งกว่านั้น อายุขัยเฉลี่ยยังเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต และความแตกต่างที่พบได้ในกลุ่มสังคมที่มีรายได้ต่ำ ปานกลาง และสูง ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ก็ยังมีความเสี่ยงสูงที่จะมีสุขภาพไม่ดี และมีโอกาสที่จะเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

การมีสุขภาพไม่ดี ไม่ได้เกิดจากการที่มีความจำกัดในการเข้าถึงบริการสุขภาพเท่านั้น แต่เป็นผลมาจากความไม่เท่าเทียมในสภาพที่บุคคลนั้นๆ เกิด เติบโต อาศัยอยู่ ทำงาน และแก่ชราลง มันเป็นความไม่เหลื่อมล้ำทางอำนาจ เงิน การศึกษา และทรัพยากร ที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมเพิ่มมากขึ้นในแต่ละวัน ปัจจัยเหล่านี้เรียกว่า ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determination of Health: SDH)

ให้เราพิจารณาตัวอย่างจากระดับการศึกษา: ผลการศึกษาของ Lindsey Cook เกี่ยวกับการสำเร็จการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา แยกตามเชื้อชาติ พบว่า นักเรียนผิวดำมีโอกาสต้องเรียนซ้ำชั้นอยู่ในโรงเรียนนานกว่าคนผิวขาวถึงสามเท่า และมีโอกาสถึงสามเท่า ที่จะถูกพักการเรียน หรือถูกไล่ออก เด็กผิวดำมักอาศัยในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ได้รับอาหารไม่เพียงพอ หรือไม่เหมาะสม และอยู่ในย่านที่ไม่ปลอดภัย

มีหลักฐานเชิงประจักษ์มากมายที่แสดงว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ ผลการศึกษาของ Breierova and Duflo (2004) พบว่า จำนวนปีโดยเฉลี่ยของการได้รับการศึกษาที่

สูงขึ้น ของครอบครัวชาวอินโดนีเซีย มีความสัมพันธ์กับอัตราการตายของเด็กที่ลดลง แสดงว่า การปรับปรุง ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (SDH) จะทำให้สุขภาพของประชาชนดีขึ้นด้วย SDH มีผลต่อความไม่เท่าเทียมกัน ทางสุขภาพเกือบทั้งหมด เป็นความยุติธรรม และความแตกต่างของสถานะทางสุขภาพที่หลีกเลี่ยงได้ภายใน และระหว่างประเทศต่างๆ

ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (SDH) ได้รับการยอมรับว่ามีผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี องค์การอนามัยโลกยอมรับว่าสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ของบุคคลและกลุ่มคน มีอิทธิพลต่อสถานะทางสุขภาพของเขาไม่น้อย หรืออาจจะมากกว่าบริการทางการแพทย์ และพฤติกรรมทางสุขภาพของบุคคลนั้น ทั้งนี้ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ ครอบคลุมถึง ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม ความเครียด การศึกษา การเลี้ยงดูในวัยเด็ก การถูกกีดกันทางสังคม การมีงานทำ ความมั่นคงทางการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม และความมั่นคงทางด้านอาหาร

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการมององค์รวมของการพัฒนา ทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน ไม่ได้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานทางด้าน สุขภาพเท่านั้น แต่เป็นของหน่วยงานด้านอื่นๆ ด้วย เช่น ด้านการคมนาคมขนส่ง สิ่งแวดล้อม การเคหะ การค้า และการเกษตร

การพัฒนาที่ยั่งยืน คืออะไร

องค์การสหประชาชาติร่วมกับผู้นำของประเทศสมาชิก 191 ประเทศ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี 2030 (The Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ภายหลังจากที่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals หรือ MDGs) ได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2558 SDGs ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 ตัวชี้วัด คือ 1) จัดความยากจน 2) จัดความหิวโหย 3) การมีสุขภาพ และ ความเป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาที่เท่าเทียม 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล 7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน 12) แผนการ บริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14) การใช้ประโยชน์จาก มหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่ แบ่งแยก และ 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายเหล่านี้ไม่ได้บังคับในแง่กฎหมาย แต่รัฐบาล ของประเทศสมาชิกก็ถูกคาดหวังให้แสดงความเป็นเจ้าของ และนำไปกำหนดกรอบการทำงานใน ระดับประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในอีก 15 ปีข้างหน้า ประเทศสมาชิกจะต้องระดมทรัพยากรในการ จัดการกับความยากจนทุกรูปแบบ ต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมกัน จัดการกับปัญหาภาวะโลกร้อน และทำให้ มั่นใจได้ว่า “จะไม่มีใครถูกทิ้งอยู่เบื้องหลัง”

แม้ว่าเป้าหมายที่ 3 คือ การมีสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี เป็นเรื่องของสุขภาพโดยตรง แต่หาก พิจารณาให้ดี จะเห็นว่า ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (SDH) มีส่วนเกี่ยวข้องในเกือบทุกเป้าหมาย บทบาทของ

เราในฐานะที่เป็นพยาบาล คือทำความเข้าใจกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เชื่อมโยงกับเป้าหมายและนโยบายของประเทศไทย และสื่อความหมายความสำคัญของเรื่องนี้ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พยาบาลสามารถมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของเป้าหมายเกือบทั้งหมด ใน 17 ด้าน

ทำไมพยาบาลจะต้องสนใจเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

คุณอาจจะยังถามตัวเองว่าการมีส่วนร่วมสนับสนุน SDGs จะสร้างความแตกต่างอะไรได้ แต่มีเหตุผลสำคัญหลายข้อ ที่คุณ และพยาบาลทุกคน ควรให้ความสนใจเรื่อง SDGs

1. พยาบาลดูแลคนอื่น-พยาบาลก้าวเข้าสู่วิชาชีพนี้เพื่อดูแลสุขภาพของบุคคล หรือประชาชนให้ดีขึ้น นี่เป็นพื้นฐานที่เป็นหลักของการพยาบาล ดังคำจำกัดความของการพยาบาล ที่สภาการพยาบาลระหว่างประเทศได้ระบุไว้ว่า “การพยาบาล ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วย การดูแลผู้เจ็บป่วยด้านร่างกาย จิตใจ และผู้พิการ ทุกช่วงวัย ในทุกระดับของสถานบริการสุขภาพและในชุมชน ภายในขอบเขตอันกว้างขวางของบริการสุขภาพ สิ่งที่พยาบาลให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ การตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพ หรือ ความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพ ของบุคคล ครอบครัว และกลุ่มคน” ในฐานะที่เป็นพยาบาล เราทำถูกต้องแล้ว ที่จะสนใจ เอาใจใส่ว่าผู้คนเกิดที่ไหน เขาเติบโตที่ไหน เขาอาศัยอยู่ที่ไหน ทำงานที่ไหน และแก่ชราลงที่ไหน

2. เป็นสิ่งถูกต้องแล้วที่จะทำ-พลังที่ขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลังเรื่องนี้ ก็คือความยุติธรรมในสังคม เราควรได้เรียนรู้ และมีส่วนร่วมสนับสนุนเป้าหมาย SDGs เพราะนั่นเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วที่จะทำ เราสามารถป้องกันการตายของมารดาและเด็ก ยุติความยากจนขั้นแค้น พัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยให้นักเรียนสามารถไปโรงเรียนได้ หยุดยั้งความรุนแรงและการกดขี่ และเราสามารถได้รับความยุติธรรม เป้าหมาย SDGs หยิบยื่นโอกาสให้เราได้ใช้ความรู้ ในฐานะที่เป็นพยาบาล ในการทำให้มีประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น และโลกนี้ดีขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้-ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals-MDGs) เราได้เห็นการพัฒนาอย่างมากในเรื่อง การเพิ่มขึ้นของอายุขัยเฉลี่ยของประชาชน อัตราการตายของเด็กที่ลดลง การที่เด็กไปโรงเรียนได้มากขึ้น การลดความยากจนขั้นแค้น การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขาภิบาล อาจจะยังมีข้อกังขาเกี่ยวกับเป้าหมาย SDGs ว่าจะเป็นไปได้ไหม แต่การพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) ก็ได้พิสูจน์ให้เราเห็นแล้วว่า การพัฒนาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และคนนับไม่ถ้วนก็ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนี้

4. เป็นเรื่องสุขภาพของเราเอง-SDGs ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของคนในประเทศที่มีรายได้น้อย เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อเราทุกคน การตระหนักถึงเป้าหมายนี้ จะช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนของเรา ครอบครัวของเรา และแม้แต่สุขภาพของตัวเองเราเอง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะคุณเป็นคนสำคัญ

โอกาสสำหรับการพยาบาล

การพยาบาลมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพอย่างจริงจัง เริ่มตั้งแต่งานของมิสฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ในงานเขียนของท่านเรื่อง “Note on Nursing” มิสฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ได้กล่าวถึง ๔ ม

เข้าใจของท่านเกี่ยวกับสุขภาพ และปัจจัยกำหนดสุขภาพไว้อย่างละเอียด ท่านได้เชื่อมโยง ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น สุขวิทยา และโภชนาการ กับชีวิตสังคม เช่น การใช้เวลาว่างกับเพื่อน การเยี่ยมคนป่วย และเศรษฐกิจ มีการกล่าวถึงอิทธิพลของสถานะทางสังคม ต่อที่อยู่อาศัย และสุขภาพ นอกจากนั้นยังกล่าวถึง สิ่งแวดล้อม อันประกอบด้วย ความสะอาดของทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่ที่นอน จนถึงผนังห้อง หรือกำแพง และสิ่งที่ยื่นออกเหนือออกไป งานเขียนของท่านมีความสำคัญมากในเวลานั้น และยังใช้ได้จนถึงปัจจุบัน

จากประวัติความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ และบทบาทของพยาบาล โอกาสสำหรับการพยาบาลที่ผ่านมา จะเห็นว่าปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ไม่ใช่เรื่องใหม่ สำหรับการพยาบาล การพยาบาลมีการสืบทอดเรื่องนี้มายาวนาน แท้ที่จริงแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ เป็นแกนของวิชาชีพการพยาบาล พยาบาลมีหน้าที่ที่จะสนับสนุน และเป็นผู้นำเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสนใจ ไม่ใช่เฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ แต่ไกลออกไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนด้วย

ในฐานะที่เป็นพยาบาล เราทราบว่า สุขภาพเกี่ยวข้องมากกว่าการให้บริการสุขภาพ และจำเป็นต้องคำนึงถึงสาเหตุของปัญหาสุขภาพ ที่มาจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สงครามและความไม่สงบในบ้านเมือง ความไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย ที่กว้างมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นสิ่งที่ขัดขวางโอกาสในชีวิตของผู้คน และมีอิทธิพลอย่างมากต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในคลินิกอยู่ในตำแหน่งที่จะเป็นพยานต่อความจริงในเรื่องนี้ แต่เรายังไม่ได้ตระหนักอย่างเต็มที่ ถึงอำนาจที่เราสามารถนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลง ผ่านการบอกกล่าวถึงความทุกข์ทรมานของผู้คนที่เราพบเห็น

SCGs เป็นเสมือนแผนที่ทางเดิน (Roadmap) ที่ช่วยให้เราเห็นวิสัยทัศน์ของโลกที่ประชาชนมีสุขภาพดี มีสันติสุข และเจริญรุ่งเรือง แต่เป้าหมายเหล่านี้จะสำเร็จได้ต่อเมื่อเราทำสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม และพยาบาลได้เข้าไปมีบทบาทที่สำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงนี้ เสียงของพยาบาล สะท้อนจากเสียงของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนที่เราทำงานอยู่ เสียงของเรา จะมาจากเสียงของพยาบาลมากกว่า 20 ล้านคนทั่วโลก เป็นเสียงที่จะนำการเปลี่ยนแปลงของโลกนี้

เป้าหมายของเรา คือ การปลุกเสียงเพื่อนำ และสร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่นๆ กล่าวคือจะทำสิ่งที่ท้าทาย เพื่อให้ข้อมูลกับเพื่อนร่วมงาน รัฐบาล และสาธารณะ ว่าเราจะใช้พลังความรู้ทางการพยาบาล และงานที่เราทำอยู่ทุกวัน เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่เป้าหมายสุขภาพระดับโลก การทำงานเพื่อบ่มเพาะเป้าหมายความสำเร็จระดับโลกเช่นนี้ จะหล่อหลอมความเป็นหนึ่งเดียวของวิชาชีพการพยาบาล และจะเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานด้านสุขภาพ พยาบาลสามารถก่อให้เกิดความสำเร็จของเป้าหมาย SDGs ได้ ทั้งจุดที่เราให้บริการ และในระดับการตัดสินใจเชิงนโยบาย

References:

International Council of Nurses. (2017). Nurses: A Voice to Lead Achieving the Sustainable Development Goals. International Nurses Day Toolkit. Geneva, Switzerland.